

Sosiaalihuollon interventioiden arviointi- ja suositustoiminnan selvityshankkeen loppuwebinarin 10.6.2026 chat-palstalta koostetut kysymykset ja STM:n vastaukset näihin.

KYSYMYS	VASTAUS
<p>Sosiaalihuollon substanssin moninaisuus</p>	
<p>Asiakkaiden tilanteet ja toimintaympäristöt ovat keskenään erilaisia ja usein kompleksisia. Tällaisessa kontekstissa herää kysymys, kuinka sitovasti suositukset voivat ohjata päätöksentekoa, kun ammattilainen tekee harkintaa suhteessa yksilöllisiin tilanteisiin.</p> <p>Samalla herää kysymys, keneen meta-analyyseiin perustuvat suositukset lopulta soveltuvat, kun kohteena on yksilö yksilöllisine taustatekijöineen: voidaanko suositukset ymmärtää ensisijaisesti viitteellisinä lähtökohtina, parhaana saatavilla olevana vaihtoehtona, joita ammattilainen soveltaa tapauskohtaisen harkinnan kautta, vai voivatko ne olla muuta kuin suuntaa antavia?</p>	<p>Sosiaali- (ja terveyden)huollossa suositus on luonteeltaan ohjaava, ei suoraan velvoittava. Lopullinen päätös syntyy ammattilaisen ja asiakkaan (tai potilaan) välisessä vuorovaikutuksessa, tapauskohtaisen harkinnan pohjalta. Suosituksia voidaan erottaa karkeasti kahteen tyyppiin: yhtäältä palveluvalikoimaa ohjaaviin linjauksiin, joilla voi pidemmällä aikavälillä olla myös velvoittavia vaikutuksia, ja toisaalta ammattilaisten työn tueksi laadittuihin käytännön suosituksiin. Lisäksi organisaatiot tuottavat omia tulkintojaan ja sovelluksiaan suosituksista. Velvoittavuus korostuu järjestelmätasolla, esimerkiksi hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa, mutta yksittäinen hoito- tai palvelupäätös tehdään edelleen asiakas- tai potilassuhteessa, eikä siihen lähtökohtaisesti suoraan puututa suositusten tasolta.</p>
<p>Käsitelmäärittelyt</p>	
<p>Käsitelmäärittely sosiaalihuollon suosituksissa on edelleen epäselvää. Käypä hoito -suositukset kattavat laajasti etiologian, riskitekijät ja ennaltaehkäisyyn sekä sisältävät myös Vältä viisaasti -suosituksia. Myös Hotus-suositukset pohjautuvat muuhun kuin pelkkään interventioiden arviointiin. Miksi sosiaalihuollossa silti korostetaan vaikuttavuusnäyttöä ensisijaisena perustana, ja mitä tarkoitetaan “ei-näyttöön perustuvilla” suosituksilla?</p>	<p>Käsitelmäärittelyjen tarkentamista jatketaan, ja sanastotyö on käynnissä osana THL:n sote-sanastotyötä. Näitä määrittelyjä on jo osin hyödynnetty tässä selvityksessä.</p>
<p>Sosiaalihuollon palvelu-uudistus</p>	
<p>Miten tämä malli huomioi sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen, jossa toimintatavat voivat eriytyä hyvinvointialueiden välillä, ja miten se tukee yhdenmukaisuutta tästä huolimatta?</p>	<p>Malli on linjassa uudistuksen kanssa siten, että ohjaus ja mahdollinen velvoittavuus kohdistuvat ylätasolle – esimerkiksi siihen, mitä pidetään vaikuttavina menetelminä. Samalla hyvinvointialueille jää liikkumavaraa</p>

	soveltaa toimintatapoja paikallisesti. Uudistuksen myötä tiedon tarve kuitenkin korostuu: vaikuttavista menetelmistä tarvitaan entistä parempaa ja systemaattisempaa tietopohjaa, jotta alueellinen eriytyminen ei heikennä palvelujen laatua tai yhdenvertaisuutta.
Kriteeristöt/näyttö	
Miten Campbell Collaborationin kokoama näyttö ja kansainväliset käytännöt https://www.campbellcollaboration.org/socialwelfare/ huomioidaan kansallisia suosituksia laadittaessa, erityisesti silloin kun Suomeen suositellaan tiettyjä käytäntöjä?	Campbell Collaboration tuottaa systemaattisia katsauksia, näyttösynteesiä ja evidence gap mappeja, mutta ei toimi suosituksia laativana tahona. Sen tuottama tieto toimii keskeisenä tietolähteenä kansallisessa suositustyössä, vastaavasti kuin Cochranen katsaukset Käypä hoito -suosituksissa ja JBI:n katsaukset hoitotyössä. Koska sosiaalihuollossa ei ole vastaavaa vakiintunutta kansallista toimijaa, kansainväliset katsausorganisaatiot muodostavat tärkeän osan suositusten tietopohjasta.
Tutkimustoiminta suositusten yhteydessä	
Maria Tapola-Haapalan esitys nosti esiin keskeisen näkökulman eli tutkimusnäytön hyödyntämisen — kiitos siitä, sillä tämä ei valitettavasti ollut selvityksen pääfokus.	Selvityksen tarkastelunäkökulma kohdistui ensisijaisesti sosiaalihuollon interventioiden arviointitoiminnan ja näyttöön perustuvien suositusten nykytilan kuvaamiseen sekä Suomessa että kansainvälisesti. Tavoitteena oli tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet ja muodostaa ehdotus kansallisesta tavoitetilasta sekä etenemisen suuntaviivoista. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää arviointitoiminnan, siihen kytkeytyvän päätöksenteon ja suosituskehittämisen vahvistamisessa, jotta vaikuttavien interventioiden käyttöönottoa voidaan edistää. Tämän rajauksen takia tutkimusnäytön hyödyntämisen tarkastelu ei ollut selvityksen varsinainen pääfokus, vaikka se kytkeytyy olennaisesti kokonaisuuteen.
Rahoituksen varmistaminen	
Koska toimintaedellytysten ja rahoituksen puute on keskeinen syy nykyisiin haasteisiin, kuinka realistista on, että tilanne paranee lähivuosina? Millä aikataululla tämä voisi tapahtua? Miten varmistetaan, että rahoitus ei ainoastaan kasva, vaan myös vakiintuu ja mahdollistaa pitkäjänteisen kehittämisen – erityisesti	Rahoituksen ja toimintaedellytysten kehittäminen on keskeinen, mutta myös haastava kysymys. On realistista odottaa parannuksia, mutta todennäköisesti asteittain. Keskeistä ei ole pelkästään rahoituksen mahdollinen lisääntyminen, vaan sen ennakoitavuus ja pitkäjänteinen turvaaminen.

<p>kun nykyinen vuosittainen epävarmuus (kuten Hotuksen vuoden 2025 vuosikertomus tuo esiin) haastaa toiminnan suunnittelua?</p>	<p>Aikataulullisesti muutos on todennäköisesti keskipitkän aikavälin kysymys, joka riippuu poliittisesta ohjauksesta ja priorisoinnista. Samalla tarvitaan laaja-alaisempaa rahoituspohjan vahvistamista ja rakenteellisia ratkaisuja.</p> <p>Lisäksi selvityksen mukaan myös lainsäädäntöä tulee kehittää arviointi- ja suositustoiminnan vahvistamiseksi. Lainsäädännön tulisi tukea toiminnan asemaa sosiaalihuollossa sekä selkeyttää toimijoiden rooleja ja vastuita. Arviointi- ja suositustoiminta on keskeinen osa julkisen palveluvalikoiman määrittelyä ja kytkeytyy siten laajempaan tavoitteeseen vahvistaa palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta.</p>
--	--